

Ceramika stanowi najliczniejszą kategorię ruchomego materiału archeologicznego odnajdywanego w trakcie badań wykopaliskowych, będącą ważnym przejawem działalności człowieka. Ceramika była elementem życia codziennego, używanym między innymi do przygotowania i serwowania potraw, a zmienność używanych kształtów jest wyznacznikiem pomocnym przy ustalaniu chronologii warstw archeologicznych. Ceramika stanowiła jednak również istotny element w dystrybucji dóbr, pełniąc rolę pojemnika na inne produkty lub będąc sama w sobie przedmiotem handlu. Ten ostatni przypadek dotyczył ceramiki typu *fine* i *semi-fine*, czyli ceramiki wykonywanej z dobrze oczyszczonych mas ceramicznych, która była najbardziej luksusową kategorią ceramiki, obejmującą naczynia stołowe, kosmetyczne i lampki oliwne, importowaną niekiedy na znaczne odległości.

Aby odpowiednio zinterpretować materiał ceramiczny, niezbędne jest wdrożenie właściwej ścieżki metodycznej, integrującej różne metody badawcze. Szczegółowa charakterystyka makroskopowa (obserwowana gołym okiem lub przy użyciu lupy), pozwala klasyfikować naczynia, określać ich typy i chronologię, opisywać masę ceramiczną, a przez to w podstawowy sposób definiować technologię produkcji oraz spekulować na temat proveniencji w oparciu o publikowane analogie. Bardziej precyzyjne metody z dziedziny nauk ścisłych pozwalają natomiast wejrzeć w głąb analizowanej ceramiki i przyjrzeć się jej dokładnemu składowi mineralnemu (analiza petrograficzna) oraz chemicznemu, które, będąc charakterystyczne dla regionu geograficznego, w związku ze specyficzną geologią, umożliwiają uzyskanie informacji na temat technologii i miejsca produkcji ceramiki.

Metodyka integrująca wszystkie wymienione rodzaje analiz, zostanie wdrożona w proponowanym projekcie, skoncentrowanym na ceramice *fine* i *semi fine*, znalezionej w obrębie dwóch miast portowych Cypru – ważnego punktu na mapie antycznych szlaków morskich we wschodnim Basenie Morza Śródziemnego – Pafos i Kurion. Oba te ośrodki, położone w południowo-zachodniej części wyspy, w odległości ok. 60 km od siebie, pełniły istotną funkcję w okresie hellenistyczno-rzymskim (kon. IV w. p.n.e. – IV w. n.e.), a w przypadku Pafos możemy mówić nawet o funkcjach stolicy wyspy od ok. 200 p.n.e. W związku z kluczową rolą tego miasta, od lat prowadzone są na jego terenie prace wykopaliskowe, nadal jednak brakuje pełnego opracowania kultury materialnej Pafos, a szczególnie studium obejmującego importy. Dotychczas publikowane informacje, oparte na analizie makroskopowej, wskazują na różnorodność importów pochodzących z całego Basenu Morza Śródziemnego, odzwierciedlając wysoką pozycję miasta i jego mieszkańców. Jeszcze mniej wiadomo o hellenistycznym i wczesnorzymskim Kurion, w którym prace koncentrują się na okresie późnorzymskim i momencie zniszczenia miasta na skutek silnego trzęsienia ziemi w 365 r. n.e. Celem proponowanego projektu jest zatem uzupełnienie luki badawczej i próba odtworzenia wzorców zaopatrzenia w obu ośrodkach, faktycznej roli Kurion w badanym okresie i relacji między miastami poprzez dogłębną analizę i studia porównawcze nad ceramiką znaną w obu miastach, z naciskiem na stołową ceramikę importowaną, w szczególności spoza Cypru. Działania te pozwolą na lepsze zrozumienia funkcjonowania obu miast w tamtym okresie pod względem dystrybucji ceramiki, odzwierciedlającej preferencje konsumentów oraz ich pozycję społeczną. Studia porównawcze importowanej ceramiki stołowej z Pafos, pełniącej funkcje stolicy oraz Kurion, którego pozycja nie jest dobrze rozpoznana, mają charakter nowatorski, również w aspekcie zintegrowanej metodyki, łączącej metody archeologiczne i laboratoryjne. Docelowo, rezultaty projektu będą zinterpretowane w szerszym kontekście roli ceramiki *fine* i *semi-fine* w kontaktach handlowych we wschodnim Basenie Morza Śródziemnego i szerzej, w antycznej ekonomii.